TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20727
Tarih : 21.10.2026

51689

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından 17 Ekim 2026 tarihinde yayımlanan Türkiye'nin Yoksulluk Tablosunda Kira Etkisi başlıklı araştırma, Türkiye'deki yoksulluğun ölçülmesine ve bölgesel gelir eşitsizliklerine ilişkin önemli bulgular ortaya koymuştur. TÜİK'in Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması verilerine dayanan çalışmaya göre, Diyarbakır ve Şanlıurfa'dan oluşan TRC2 bölgesinde 2025 yılı itibarıyla bölgenin kendi medyan gelirine göre hesaplanan göreli yoksulluk oranı yüzde 11,1'dir. Bu oranla bölge, Türkiye'deki 26 bölge arasında en düşük yoksulluk oranına sahip görünmektedir. Ancak Türkiye genelindeki ortak yoksulluk eşiği esas alındığında ve bölgeler arasındaki fiyat düzeyi farklılıkları dikkate alındığında aynı bölgede yoksulluk oranı yüzde 53'e ulaşmaktadır. Böylece TRC2 bölgesi, 26 bölge arasında en yüksek yoksulluk oranına sahip bölge olarak öne çıkmaktadır.

Aynı araştırmaya göre Diyarbakır ve Şanlıurfa bölgesinde yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında bulunan nüfusun oranı yüzde 66,3'tür. Gelir yoksulluğunun yanı sıra ağır maddi ve sosyal yoksunluğu ve hanelerdeki çok düşük çalışma yoğunluğunu da kapsayan bu gösterge bakımından bölge, Türkiye'deki 26 bölge arasında en yüksek orana sahiptir. Ayrıca Türkiye genelindeki ortak yoksulluk eşiği esas alındığında, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaklaşık 4,3 milyon kişinin yoksulluk sınırının altında bulunduğu hesaplanmaktadır. Bölgesel yoksulluğa ilişkin bu veriler, Diyarbakır'ın sosyoekonomik gelişmişlik göstergeleriyle birlikte değerlendirildiğinde daha kapsamlı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının İl SEGE-2025 araştırmasında Diyarbakır'ın 81 il arasında 66'ncı sırada yer alması, kentin ekonomik ve sosyal gelişmişlik bakımından karşı karşıya bulunduğu sorunların yapısal niteliğine işaret etmektedir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının verilerine göre 2024 yılında Diyarbakır'da 196 bin 530 hane sosyal yardımlardan yararlanmış ve ilde toplam 4,47 milyar TL sosyal yardım gerçekleştirilmiştir. Bu veriler, sosyal desteklerin kentteki kapsamını ortaya koyarken yoksullukla mücadelede kalıcı gelir kaynaklarının oluşturulmasının ve kamu yatırımlarının bölgesel ihtiyaçlara uygun biçimde planlanmasının önemini de göstermektedir.

Bu bağlamda:

1. TÜİK'in 2025 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması verilerine göre Diyarbakır ve Şanlıurfa'dan oluşan TRC2 bölgesinde Türkiye genelindeki ortak yoksulluk eşiği esas alınarak hesaplanan yoksul kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş ve cinsiyet gruplarına göre dağılımı nedir?
2. Diyarbakır iline özgü yoksulluk oranı, yoksulluk veya sosyal dışlanma riski, medyan hane geliri ve gelir dağılımına ilişkin hesaplamalar bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa 2020–2025 yılları arasındaki veriler nelerdir? Bulunmuyorsa il düzeyinde veri üretilmemesinin gerekçesi nedir?
3. Diyarbakır ve Şanlıurfa bölgesinde Türkiye'nin ortak yoksulluk eşiğine göre hesaplanan yoksulluk oranının yüzde 53'e, yoksulluk veya sosyal dışlanma riski oranının ise yüzde 66,3'e ulaşmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı bünyesinde herhangi bir değerlendirme veya etki analizi yapılmış mıdır? Yapılmışsa hangi sonuçlara ulaşılmıştır?
4. Bölgesel kalkınma politikaları ile kamu yatırımlarının planlanmasında, bölgelerin kendi gelir düzeylerine göre hesaplanan yoksulluk oranlarının yanı sıra Türkiye genelindeki ortak yoksulluk eşiğine göre belirlenen oranlar ve sosyal dışlanma riski göstergeleri dikkate alınmakta mıdır? Bu göstergelerin kaynak dağılımındaki ağırlığı ve kullanım yöntemi nedir?
5. 2020–2026 yılları arasında Diyarbakır'a merkezi yönetim bütçesinden ayrılan kamu yatırım ödenekleri ve gerçekleşen yatırım harcamaları yıllar itibarıyla ne kadardır? Bu yatırımların istihdam, kişi başına gelir ve bölgesel gelişmişlik farklılıkları üzerindeki etkilerine ilişkin ölçülebilir sonuçlar bulunmakta mıdır?
6. Diyarbakır'ın sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında 66'ncı sırada bulunması ve TRC2 bölgesindeki yüksek yoksulluk göstergeleri dikkate alındığında, kente yönelik özel bir bölgesel kalkınma, istihdam veya yoksullukla mücadele programı hazırlanmış mıdır? Hazırlanmışsa programın bütçesi, hedefleri, uygulama takvimi ve sorumlu kurumları nelerdir?
7. Diyarbakır'ın merkez ve kırsal ilçeleri arasındaki gelir, istihdam, kamu hizmetlerine erişim ve sosyoekonomik gelişmişlik farklılıklarını azaltmaya yönelik hangi çalışmalar yürütülmektedir? Bu çalışmalar için 2024–2026 yıllarında ilçeler bazında ayrılan kaynaklar ne kadardır?
8. TÜİK'in resmî yoksulluk göstergelerinin yanında, varsayımsal kira geliri hariç tutularak ve konut giderleri düşülerek hesaplanan yoksulluk oranlarının il ve bölge düzeyinde düzenli yayımlanmasına yönelik bir çalışma bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa uygulamaya geçilmesi için öngörülen takvim nedir?
9. Diyarbakır'da hanelerin kira ve diğer zorunlu konut giderlerinin kullanılabilir gelirlerine oranına ilişkin güncel bir araştırma veya hesaplama yapılmış mıdır? Yapılmışsa gelir gruplarına ve kiracılık durumuna göre sonuçları nelerdir?
10. 2027 yılı merkezi yönetim bütçesi ve kamu yatırım programı hazırlanırken Diyarbakır ve Şanlıurfa bölgesindeki yoksulluk ve sosyal dışlanma göstergeleri dikkate alınmış mıdır? Diyarbakır'da gelir eşitsizliğini azaltmak, güvenceli istihdamı artırmak ve temel kamu hizmetlerine erişimi geliştirmek amacıyla öngörülen somut hedefler, projeler ve kaynaklar nelerdir?